

Opfølgning på foretræde den 17. maj 2023 og 28. maj 2025 inkl. svaret fra ministerierne den 26. juni 2025.

Vi har med et grundigt forarbejde berørt nogle væsentlige områder for det retslige - og videnskabelige grundlag for vandmiljøet i bred forstand. Ligeledes står vi overfor nogle skelsættende dispositioner fra Folketingets side i forhold til livsvilkårene i det åbne land. Derfor vil vi sætte pris på en vurdering og tilbagemelding fra udvalgets medlemmer i det mindste fra formanden og dem, der var til stede ved foretræde den 28. maj 2025.

Vi er klar over, at det kan virke provokerende, når vi konkluderer at kulturen i Miljøministeriet er plumrådden og at Trepartsaftalen kan sammenlignes med et trafikuheld i slowmotion.

Men med de oplevelser og den insiderviden vi har tilegnet os efter at have deltaget i følgegrupperne under Miljøministeriet, Miljøstyrelsen og Finansministeriet siden 2018 og frem til foråret 2025 (hvor vi blev udelukket for yderligere deltagelse) og hele forløbet i Second Opinion processen, er det den beskrivelse vi med få ord finder mest dækkende.

Ministeriet for Grøn Trepart svarer med afsæt i følgende 5 punkter:

1. "Vandrammedirektivet har intet at udsætte omkring kvælstof - **Kvælstof**
2. Udelukkende krav om målinger af næringsstoffer i koncentrationer - **Målinger og modelberegninger**
3. Teori og modelberegninger kan understøtte, men ikke erstatte målinger - **Krav til kvælstofkoncentration i grundvand**
4. Ministeriet oplyser om misvisende nitratkoncentrationer til EU-kommissionen, men indenlands indrettes lovgivningen ikke efter koncentrationer, men udledt totalkvælstof i totale mængder - **Rapportering af vinter-nitratkoncentrationer til EU-Kommissionen**
5. Borgere i det åbne land er pålagt byrder uden hjemmel i over 30 år, altså 10 år mere end vi advarede udvalget om ved foretræde den 17. maj 2023." - **Hjemmel til påbud**

Vores replik tager udgangspunkt i ministeriets svar, idet vi dog kun betragter dette svar som delvist i forhold til det samlede foretræde den 28. maj 2025.

Replik er som følger:

Ad 1)

Ministeriet skriver:

Det er de samlede tilførsler og ikke kun koncentrationer, der er afgørende for påvirkningen af kystvandene.

Tager vi et af de større kystvandoplande, der ikke er modelberegnet men næsten 100 pct. målt, nemlig Vejle ådal på 199 km², er tilførslen fra det åbne land 388 tons total-kvælstof, men omregnet til koncentrationer er dette kun 1,5 mg nitrat-N/l (svarer til 6,7 mg nitrat/l). Vejle inderfjord får derudover tilført en stor andel af næringsstoffer m.m. via byspildevand, trafik og naturarealer. Modsat hertil har Avnø fjord et kystvandopland på 137 km², hvor 68 % er målt og hvor der tilføres i alt 166 tons total-kvælstof svarende til 8 mg nitrat-N/l (svarer til 35 mg nitrat/l). Avnø Fjord får tilført

en lille andel af næringsstoffer via byspildevand. Danmarks Naturfredningsforening oplyser, at [Avnø fjord er den eneste ud af 30 undersøgte fjorde](#)¹ der er i god økologisk tilstand.

Vi efterlyser en større nysgerrighed fra ministeriets side om årsagen til den gode tilstand i Avnø Fjord sammenlignet med Vejle Inderfjords dårlige tilstand.

Til et møde i Holbæk den 14. maj 2025 havde professor Stiig Markager ingen kommentar til at en fjord blev "belastet" med 4-5 gange mere kvælstof end Vejle Fjord og alligevel var i så god tilstand. Han henviste i stedet til Second Opinion, som han mente netop havde blåstemplet de danske kystvandmodellers angivelse af målbelastningerne. Modeller som i øvrigt ikke skelner imellem nitratkvælstof primært fra dyrkede arealer og organisk bundet kvælstof primært fra byspildevand og naturarealer.

Måske findes forklaringen til miljømyndighedernes manglende interesse netop her.

Hvis vi fulgte hvad Vandramme - og Nitratdirektivet be'r os om at gøre, og ikke laver vores egne forudindtagede regler, ville vi både videnskabeligt og juridisk have et meget mere solidt fundament at disponere ud fra.

Ad 2) Ingen steder i VRD og/eller i Nitratdirektivet stilles krav til opgørelser af næringsstoffer i totale mængder. Mængder som det yderligere har vist sig er fremkommet via usikre modeller helt tilbage fra 1984. Dette element af skøn har være groft udnyttet af miljømyndighederne og forskere til dramatiske overvurderinger af tabene af næringsstoffer fra det åbne land og derved været medvirkende til at vildlede den danske offentlighed. Dette fremgår af de mange revideringer foretaget af DCE/DMU.

Det virker noget provokerende på os, at Second Opinion nu anvendes til at legalisere de danske kystvandmodeller. En second opinion proces som [Miljøministeriet havde afgrænset i alle faser](#)², med det resultat at de fem udenlandske eksperter blev alvorligt begrænset i deres slutevaluering. I øvrigt var de 3 personer gengangere fra Second Opinion i 2017, hvoraf den ene var formanden fra Holland, der var biolog med en mastergrad i kystvandmodeller.

Trods flere forsøg er det ikke lykkedes at få adgang til algoritmerne, der begrundet en øvre grænse for mængden af kvælstof som kræves for at opnå god økologisk tilstand i kystvandene.

Og når der spørges ind til hvilke næringsstofkoncentrationer (som VRD foreskriver) der kan anbefales, er tilbagemeldingen:

Koncentrationer har ringe informationsværdi, for det er kun totale mængder der har betydning for miljøet - underforstået kystvandmodellerne - må vi konkludere.

Implementeringen af nitratdirektivet i dansk lovgivning og bekendtgørelser er derfor sket på **et uhjemlet grundlag i over 30 år.**

Ad 3) VRD skelner ikke mellem grundvand og overfladevand i kravet til, at næringsstoffer skal måles og opgøres i koncentrationer. Angivelse af nitratkoncentrationer i fersk overfladevand er identisk med direktivernes angivelse af nitratkoncentrationer i grundvandet. Tærskelværdierne er enslydende med 50 mg nitrat/l i grundvandet som bruges til drikkevand og 11,3 mg nitrat-N/l i fersk overfladevand.

Ad 4) For at give et retvisende billede på tværs af lande henstiller EU-Kommissionen til, at målingen af nitratkoncentrationer mindst skal dække en periode på 12 sammenhængende

¹ <https://www.dn.dk/nyheder/alle-danske-fjorde-har-det-skidt-undtagen-en/>

²

<https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Bemaerkninger-til-den-sammenfattende-rapport-om-second-opinion-fra-Fair-Spildevand.pdf>

måneder, som repræsenterer variationen i udledning, fx påvirket af nedbør, sæsoner og landbrugspraksis.

Når ministeriet udelukkende vægter vinterhalvåret, fordi de største afstrømninger forekommer her, giver det et misvisende billede. Ydermere udvælger ministeriet selv målepunkterne, hvoraf en del formentlig indeholder betydelige mængder af byspildevand/overløb fra kloakker, hvorved tilsløringen af tabene fra de dyrkede arealer bliver total. Nitratdirektivet omhandler alene tabene af nitrat-kvælstof fra de dyrkede arealer. De indberettede koncentrationer kommer på denne måde til at vise et helt andet niveau for nitratkoncentrationer end der fremgår af NOVANA rapporterne.

Det fremgår af **Ad 1)**, at ministeriet tillægger totale mængder meget større værdi end koncentrationer i de danske indsatsplaner, hvorved ministeriet helt mister overblikket i forhold til Nitratdirektivets tærskelværdi, som netop angives som en gennemsnitlig koncentration på 11.3 mg nitrat-N/l.

En ren tilståelsessag på at danske myndigheder har valgt ikke at følge EU's Vandramme- og Nitratdirektiv i tilrettelæggelsen af vandplanerne.

Ad 5) Indsatsen for påbud baseres generelt på målinger af vandkvalitet i vandløb, hvor bedømmelse af faunaklasse har været utilfredsstillende.

Ja, gid det var tilfældet, men det stemmer ikke overens med praksis, som vi oplever det.

Det er ikke usædvanligt at påbud udstedes, selvom faunaklasse opfylder målsætningen.

Forklaring: De fra centralt hold udpegede rensklasse-oplande er det centrale påbudskriterium i rigtig mange kommuner.

Men rensklasse-oplande i sig selv fortæller ikke om spildevand er årsag til manglende målopfyldelse i et vandløb.

Langt overvejende er det fysiske forhold der er problemet (for mange vandløb er udpeget til at være naturlige, som rettelig burde være stærkt modificerede)

At rensklasser/niveauer har fået en central rolle bekræftes i Miljø- og Ligestillingsministeriets vejledning på side 110, "*forudsætningerne for påbud om forbedret spildevandsrensning henvises til lovforarbejderne i 1996*". hvor der [på side 5 står](#)³:

"kommunalbestyrelsen i spildevandsplanen skal klassificere rensniveauer i henhold til typegodkendelsesordningen i de recipientfølsomme områder, således at klassificeringen kan udgøre et grundlag for udstedelse af konkrete påbud."

Dette teoretiske grundlag for udstedelse af påbud hviler altså ikke på konkrete målinger. Men blev vedtaget i Folketinget, så det var gældende lov fra 1997 frem til december 2003, hvor VRD blev implementeret i dansk lovgivning.

I VRD er intet baseret på teoretiske modeller, hvilket er meget positivt, da der ellers er stor risiko for investeringer uden nytteværdi.

Ingen hjemmel i over 21 år

Tilbage står, at kommunernes udstedelse af påbud om forbedret spildevandsrensning er foretaget uden hjemmel i over 21 år.

³ <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/199612K00128>

Denne anklage har været trykprøvet over for Miljøstyrelsen i over 2 år, uden at styrelsen har kunnet afvise anklagen.

[Kodex for embedsmænd](#)⁴ er ikke “top of mind” i centraladministrationen.

Punkt 6 Åbenhed om fejl:

Embedsmænd, som opdager, at der i organisationen er sket en ikke uvæsentlig fejl, skal umiddelbart gå til sin chef med problemet, så fejlen kan blive håndteret.

kunne ellers godt trænge til en repetition.

Den 8. juli 2025

Fair Spildevand
v/Jørn Rasmussen &
Bjarne Brønserud

⁴ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/KODEX-VII-trim.pdf>